

מזל טוב מזויני. בקטרקט בריטי באזור תעלת סואץ מתכוננת נלדיס מק'דונלד של הא. ס. ס. (למעלה) לטכס נישואיה עם סגן פרנק ג'ורדן של חיל האוויר המלכותי שנערך בכנסייה האנגלית באיסמעיליה. כדי לחסוך כוח אדם הוטל על שני השוטרים הצבאיים (למטה) תפקיד כפול: שמירה על הזוג המתחתן וחתימת חוזה הנישואין כעדים.

הפגנה רטובה. גם באתונה השתמשו השוטרים בצנורות כבאים כנשק. ההדמנות לכך ניתנה להם על ידי סטודנטים שהפיגנו בעד סיפוח קפריסין (השייכת לבריטניה) ליוון.

מכעד למסך החול התרפסות מיותרת

השבוע עבר מרכז הכובד של המרחב מאיסמעיליה וטראן לפאריס, בירת צרפת. במרכז התנהלו הדיונים בעצרת או"ם ובשולי דיונים אלה נערכו ועידות משנה ופגישות צדדיות אשר חשיבותן לא נפלה מזו של העצרת. התנגדותה של ישראל לדיון במצב השורר בצפון אפריקה לא היה בה משום הפתעה. בעיני הערבים היה זה צעד המתבסס על הגיונם הם — הקובע כי ישראל והערבים הינם שני מחנות אויבים ולא כל מכה משותפת. בפי תועמלניהם היתה זו הוכחה נוספת לכך כי ישראל אינה מעוניינת בשום התקרבות עם הערבים. גם הכרותו של אבא אבן באמריקה כישראל אינה רואה בעין יפה את ביטול החוזה האנגלו-מצרי על ידי מצרים באה לעודד דעות אלה. הכרותו פורשה כמעשה התרפסות לאנגלים, הגבירה את הדעה כי באיבתה לערבים תתמוך ישראל במשטר קולוניאלי שהיא עצמה נלחמה בו.

מצרים

סלאח לא כובד

כאשר נפתחה עצרת או"ם בפאריס ייצדו לה כל הארצות חשיבות מכרעת. אליה שוגרו משלחות טובי הדיפלומטים בראש שותם של ראשי ממשלות או שרי-חזון. גם מצרים ציפתה לגדולות מן העצרת, שלחה לפאריס את ד"ר מוחמד סלאח אל-דין באשא, שר החוץ החייכני שלה. משך שבועיים ישב סלאח אל-דין בפארס מבלתי שיעשה כל צעד ממש. המעצרת הניזון, איחוד גרמניה, והדיפלומטיה היחידה בענייני המרחב התנהלה ברחובות קהיר ובאזור הסואץ. היו תקוות כי אנטוני אידן, שקיבל את משרד החוץ הבריטי מהברט מוריסון יביא שינוי בעמדתה הבריטית במצרים, ינצל את הזדמנות המצאו של סלאח אל-דין בפריס כדי לפתוח במשא ומתן לחיסול המאורעות במצרים. אולם תקוות אלה נתבדו. אידן נפגש עם אצ'יסון, לחץ את ידי ושינסקו, נאם בפני העצרת וחזר לאנגליה כלעופת שבא מבלתי שיכבד את סלאח אל-דין במגע דיפלומטי או כל מעג אחר. מדי יום התקשר סלאח אל-דין עם קהיר, קיבל ידיעות על הנעשה שם, על תוכניות הממשלה. כאשר נערכה ישיבת הממשלה שהחליטה על ההזרת השגריר עבד אל-פתאח עמר באשא מלונדון, היתקן מכשיר רדיו-טלפון בחדר הישיבות על מנת לאפשר לשר החוץ להשתתף באופן פעיל בוידווחים. מיד עם קבלת ההחלטה שיגר סלאח אל-דין הזמנה לכל נציגי מצרים באירופה, פה, הוסיף בכך ועידה לבלתי הועידות של פאריס. שלושה ימים דנה הועידה בהתפתחות האחרונה ביחסי בריטניה-מצרים וקיבעה קו יחסים בעתיד. אולם ברור היה כי שום תוצאה ממשית לא תבוא מועידה זו.

עד אשר לבסוף חזר אידן לפאריס. הפעם היה מוכן להפגש עם סלאח אל-דין. העתוננים ניפחו את הפגישה, הפיצו שמעות שיחסלו — ללא כסף — את הסיכסוך. אולם חיש מהר נתברו השמועות — מצרים אינה יכולה לקבל את הצעות בריטניה. הסיכסוך בניגון עומד בתוקפו.

אתה לא נשוי!

סולימן עבד אל-פתאח אפנדי, חבר בית הנבחרים המצרי, הוא איש מעשי מאד. כאיש עסקים ותיק הוא אוהב לחזור על הסיסמה "עסקים כרגיל" ונמצא תמיד בין הראשונים הגדולות של בית קטנות לאחר הסערות הגדולות של בית הנבחרים. בעיניו אין מאורע כה חשוב שהוא יכול להפריע למהלך החיים הרגילים ולבעיות יום יום. גם מאורעות הסואץ האחרונים לא גמלו אותו מהרגליו. שעה שכל שאילתות חבריו לשר הפנים דנו במעשי האנגלים ובחוסר תגובה מספקת של המשלה המשיך סולימן אפנדי בדרך, הגיש שאילתה לפואד סראג אל-דין, שר הפנים, על נושא שאינו קשור לאנגלים או לשאיפות מצרים בסואץ ובסודאן. "האם נכון הוא כי את שגן מפקד אגף המבצעים לא הצבא המצרי היא יהודיה וחברה לשעבר של ארגון ההגנה הציוני?"

משך שבועיים חיכה האפנדי הנכבד לתשובה וכאשר באה, לא סיפקה אותו כל עיקר. התשובה לא הכילה שום דבר מעשי מלבד ההודעה כי "הבעיה עודנה בחקירה". כעבור שבוע שוב פנה סולימן אפנדי לשר הפנים בבקשה לתשובה ברורה. "מה הקושי כאן?" הוא שאל. "האם כל המנגנון האדיר של שר הפנים אינו מסוגל להשיב כן או לאו על שאלה כה פשוטה?" שר הפנים הצטדק, ביקש שהות לעינות כיון שהוא עסוק מאד בהתפתחויות האחרונות באזור התעלה. אך הדבר לא מצא חן בעיני סולימן שהתרעם: "מה הטעם להיות כל כך עסוק עם האויב שבחוץ (האנגלים) בזמן שאין בתוכנו, נמצא אויב עוד יותר מסוכן?" התערב אחד הנבחרים: "אויבת, לא אויב!" "על ארת כמה וכמה", השיב סולימן. "אתה כנראה לא נשוי. אחרת היית מדבר בפחות זלוול על הנשים."

פליטים

האופה בנה תנור

לעובדי הסוכנויות הרבות המטפלות בפליטים הערביים יש עתה מלת קסמים חדשה: התכנית הקטנה. תכנית זו היא המצאתם של פקידי סוכנות הסעד של או"ם היושבים בביירות. "מדוע" שאלו את עצמם, "להסתפק בתכניות האדירות של או"ם והממשלות הערביות המדברות על מליוני דולרים ורבות פליטים? מדוע לא לגשת לכל הבעיה בדרך אחרת, על רמה נמוכה יותר, אנושית? ובייחוד כשי תכניות גדולות אלה קשורות בהסדר סופי בין ישראל והערבים — הסדר הנמצא עדיין רחוק."

ואו באה תכנית יישוב הפליטים הערביים (הקטנה). לפיה תנתן עזרה לפליטים בודדים להסתדר בעצמם בכל מקום שיוכיח לו. שלא כתכנית היישוב הגדולה — אשר אהד מסעיפיה קבע יישוב 30.000 פליטים בחצי-האי סיני — הראתה התכנית הקטנה סימני הצלחה מידיים.

תחילה חפשו הפקידים פליטים אשר אינם זקוקים לעזרה רבה כדי להסתדר. בדרך כלל היו אלה בעלי מקצוע שכבר הצליחו למצוא מקום מגורים קבוע. החלו מתאקלמים במקומם החדש אך חסרו סכום קטן כדי לרכוש כלים או מקום עבודה.

אהד הפליטים האלה היה אופה בכפר ברר שבדרום אך לא יכול למצוא מקום עבודה בלבנון. לשם הגיע אחר שלוש שנים של נדודים. מבצעי התכנית הקטנה בחרו בו לנסיון, נתנו לו הלוואה של 35 לירות אשר בהן בנה תנור ערבי פרימיטיבי לפי תוכניתו. כעבור חודשים לא היה נזקק יותר לחלוקת המזון של סוכנות הסעד במחנות.

תחילה לא הראו הפליטים כל רצון להשתקם בגדר התכנית הקטנה. "מדוע" שאל אחד מהם, "אצא מהמחנה? כאי לפחות מובטחת לי מנת קמח ושמן. יש מי שידאג כי לא אגוע ברעב. למה לי לקבל כמה לירות ולצאת לעיר לם העיון?"

הפקידים השתדלו להסביר להם, שיכערו אותם לבסוף על ידי מתן הצהרה חגיגית כי שיקים בגדר התוכנית הקטנה אינו פוגע במאומה בזכויות הפליטים. לסיודר כופי לכשיושג הסכם על מצבה (בין ישראל וארצות ערב).

המשתקעים הראשונים נרשמו, קיבלו הלוואות קטנות והחלו מסתדרם כמיטב יכולתם. התנאי שהעמידו היה המשיך קבלת הסעד הניתן לשאר שוכני המחנות. הפקידים הסכימו. כעבור זמן מה הוטב מצב המשתקעים במידה שהסכימו כי יופסק להם גם הסעד מן המחנות. התוכנית הקטנה הצליחה.

או עמדו פקידי או"ם תחת שטף של בקשות לשיקום. ליושבי המחנות נמסר לחכות למימוש ההבטחות הגדולות — הם דרשו סידור מירי.

"לא איכפת לנו אם זאת תוכנית קטנה או גדולה", הם טענו. "העיקר שתסדרו אותנו."

ואז שוב התעוררה הבעיה הנצחית: אין כסף. כל זמן שהתוכנית הקטנה נשארה באמת מצומצמת יכלו הפקידים לעשות משהו. אולם ברגע שתחול להיות קטנה תדרוש סכומי כסף גדולים. ולתוכנית הקטנה לא הוקצבו סכומים גדולים.